

در جست و جوی بهترین توافق

برنامه های اعلامی سیدعباس عراقچی سوالات زیادی را در مورد سیاست خارجی دولت چهاردهم ایجاد کرد

شد و یک سال و نیم بعد، ایران نیز بر اساس مفاد برجام، اجرای کلیه تعهدات خود را تحت این توافق متوقف کرد. در طول ۵ سال گذشته تقریباً هیچ یک از طرف های برجام تعهدات خود را در قالب این توافق انجام نمی دهند، هر چند مزایای این توافق در قالب تعلیق قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل متحد و لغو محدودیت های تحریمی نظامی، موشکی و پهپادی ایران، همچنان شامل حال تهران می شود. قطعنامه ۲۲۳۱ که ۶ قطعنامه پیشین شورای امنیت از جمله قطعنامه های فصل هفتمی را تعلیق کرد، مهرماه سال آینده منقضی می شود و این قطعنامه ها برای همیشه ملغی می شوند، اما در برابر کشورهای عضو برجام این فرصت را دارند که در این مدت باقیمانده با استفاده از مکانیسم اسنپک، با شکایت از ایران به شورای امنیت به دلیل عدم اجرای تعهداتش، بدون وجود حق وتو برای متحدان ایران، تمام قطعنامه های پیشین را مجدداً اجرایی کنند.

حالا با موضع گیری های اخیر سیدعباس عراقچی در خصوص سرنوشت برجام، مشخص نیست اگر وزیر خارجه ایران تصور می کند برجام قابل احیاء نیست، آیا حالا باید برجام را مرده دانست؟ آیا مرگ برجام از نظر ایران و بی میلی ایران برای مذاکرات احیاء آن باعث نمی شود که سه کشور اروپایی که همچنان در برجام باقی مانده اند، مجاب شوند که پیش از انقضای قطعنامه ۲۲۳۱ مکانیسم اسنپک را فعال کنند؟

احمد بخشایش اردستانی، نماینده مجلس و عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی، با این گزاره که امکان احیاء برجام دیگر وجود ندارد، موافق است. وی می گوید: «زمان برجام به اتمام رسیده است، این توافق ۲۰۱۵ منعقد شد و زمان ۱۰ ساله انقضای مهم ترین بندهای آن در آستانه پایان است. دیگر چیزی از برجام باقی نمانده است. از متغیرهای زمانی عبور شده است. نمی توان زمان را به عقب برگرداند. هر چیزی در ظرف زمانی خودش معتبر است.» با این حال بخشایش معتقد است که درست نیست برجام را یکسره کنار گذاشت. وی می گوید: «برجام را می توان پایه و بنیانی برای ارتباط های آینده تلقی کرد. برجام توافقی میان ایران و آمریکا بود که می توانست برای ارتباط های بعدی پایه باشد.»

رابطه مذاکره و «مدیریت تخاصم»

سیدعباس عراقچی، در مورد رابطه با آمریکا هم گفته است که سیاست او «مدیریت تخاصم» خواهد بود. این اظهارات عراقچی در جلسات او با کمیسیون های تخصصی مجلس هم تکرار شد. هفته گذشته محسن فتاحی، نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به نقل از عراقچی گفته بود: «ما هیچ گاه

جدیدی برای مذاکرات ابداع خواهد شد؟ اگر روابط با آمریکا فقط به «مدیریت تخاصم» خلاصه می شود و روابط با اروپا فقط به اصلاح «رفتارهای نادرست و خصمانه» آيا قرار است مذاکرات احتمالی برای «بهترین توافق» با هدف «رفع تحریم ها» با چین، روسیه، کشورهای آفریقا، آمریکای لاتین و شرق آسیا انجام شود؟

غیر قابل احیا

یکی از مهم ترین نکاتی که از روایات های حضور عراقچی در کمیسیون های مجلس شورای اسلامی جلب توجه کرد، اظهار نظر های او در مورد برجام بود. دست کم سه نماینده مجلس شورای اسلامی بعد از حضور عراقچی در کمیسیون های اجتماعی و فرهنگی ادعا کردند که نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه گفته است: «برجام قابل احیاء نیست.» محسن فتاحی، نایب رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی، احمد راستینه، سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس و حمید رسایی، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ایران این جمله را از سیدعباس عراقچی نقل کرده اند.

پیگیری های «هم میهن» برای تایید اینکه آیا چنین جمله ای از سوی عراقچی در جلسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی هم بیان شده است، به نتیجه نرسید و نمایندگان این کمیسیون از پاسخگویی در این خصوص خودداری کردند. احمد بخشایش اردستانی، نماینده اردستان و عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی، در پاسخ به سوال «هم میهن» گفت که در جلسه حضور نداشته است، اما در پیگیری از همکارانش متوجه شده است که این جمله از سوی عراقچی بیان شده است.

عراقچی در سخنرانی روز یکشنبه خود در صحن علنی مجلس، هر چند از برجام دفاع کرد اما به برنامه ای برای احیاء آن برجام اشاره نکرد و هیچ توضیحی در مورد برنامه هایش در مورد این توافق که ۹ سال پیش بین ایران و ۶ قدرت جهانی منعقد شد، نداد.

برجام با برنامه جامع اقدام مشترک، توافقی بود که بعد از دو سال مذاکره در دوره دولت یازدهم، بین ایران و ۵+۱ منعقد شد و بر اساس آن ایران، به ازای محدود کردن بخشی از برنامه هسته ای اش و افزایش نظارت های آژانس بین المللی انرژی اتمی از برداشته شدن تحریم های هسته ای ثانویه آمریکا و تحریم های هسته ای اتحادیه اروپا و لغو قطعنامه های تحریمی شورای امنیت سازمان ملل متحد بهره مند می شد. ایالات متحده آمریکا اردیبهشت ۱۳۹۷ با دستور دونالد ترامپ، رئیس جمهور وقت این کشور از برجام خارج

احمد بخشایش اردستانی، نماینده مجلس و عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی:
برجام را می توان پایه و بنیانی برای ارتباط های آینده تلقی کرد. برجام توافقی میان ایران و آمریکا بود که می توانست برای ارتباط های بعدی پایه باشد

شهاب شهسواری
خبرنگار گروه دیپلماسی

در روزهای گذشته یکی از نامزدهای پیشنهادی کابینه دولت مسعود پزشکیان که بیشترین توجه ها را به خود جلب کرده بود، سیدعباس عراقچی، نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه بود. اظهارات عراقچی چه از طریق روایت حضور او در کمیسیون های تخصصی و چه در سخنرانی یکشنبه او و نمایندگان مخالف و موافقش در صحن علنی مجلس مورد توجه رسانه ها قرار گرفت. نامزد پیشنهادی وزارت امور خارجه از آن جهت اهمیت دارد که یکی از برنامه های اصلی اعلام شده از سوی مسعود پزشکیان در رقابت های انتخابات ریاست جمهوری تغییر ریل سیاست خارجی، عادی سازی روابط با جهان و تلاش برای رفع تحریم ها از طریق مذاکره با غرب بود. اما روایاتی که از حضور سیدعباس عراقچی، در کمیسیون های تخصصی و مضمونی همچنین متن سخنرانی او در صحن علنی مجلس شنیده شد، نشانه چندان از تغییر ریل سیاست خارجی کشور و تلاش برای حل مسائل از طریق مذاکره ایجاد نمی کرد. هر چند عراقچی در دفاع از برنامه های خود تصریح کرد که «در کمال دقت و امانت و با استفاده از مجموعه توان سیاسی، فنی و حقوقی کشور، برای رسیدن به بهترین توافق تلاش خواهیم کرد.» اما او مشخصات چنین توافقی را و اینکه دقیقاً قرار است از چه طریقی به دست بیاید، هیچ توضیحی نداد. عراقچی در سخنرانی اش اولویت دادن به اروپا را مشروط به تغییر رفتار کشورهای این قاره کرد و تعامل با آمریکا را فقط به «مدیریت تخاصم» تقلیل داد. او در عین حال تصریح کرد که به شعارهای کلیدی سیاست خارجی دولت قبل از جمله سیاست حسن همسایگی، دیپلماسی مقاومت، تقویت روابط با «چین، روسیه و دیگر کشورهای که در زمان سختی و تحریم همراه ما بوده اند» و از همه مهم تر «خنثی سازی تحریم ها» متعهد است.

آنچه از اشاره ها و اظهارات علنی سیدعباس عراقچی بر می آید، نشانه ای از تغییر ریل سیاست خارجی جمهوری اسلامی و باز کردن صفحه جدیدی در روابط خارجی، از جمله بهبود روابط با غرب نداشت. او مشخص نکرد اگر به دنبال «بهترین توافق» است، قرار است این توافق را در مذاکره با کدام طرف ها، در چه موضوعی و با چه هدفی دنبال کند؟ آیا قرار است در دوره وزارت احتمالی عراقچی شاهد از سرگیری مذاکرات هسته ای باشیم یا اینکه قرار است دستور کار گسترده تری برای مذاکره شکل بگیرد؟ آیا قرار است چارچوب مذاکرات ایران و ۱+۴ و آمریکا حفظ شود یا اینکه فرمت

آنچه در این ستون می خوانید، دیدگاه های رسانه های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع رسانی منتشر می شود و این دیدگاه ها موضع روزنامه «هم میهن» نیست.

عاملیت دولت اسرائیل در جنگ فرسایشی ایران

شلومو بن عامی
وزیر خارجه پیشین اسرائیل

برخی تصور می کنند شعار ایران برای نابودی اسرائیل فقط یک شعار برای بسیج افکار عمومی در داخل و جهان اسلام باشد اما با طولانی شدن جنگ غزه و احتمال گسترده تر شدن آن، بسیاری در اسرائیل از جمله ایهود باراک، نخست وزیر پیشین، به وجود یک برنامه عملی از سوی ایران اشاره می کنند که نتایج آن فاجعه بار است. بسیاری از افراد در ایران اشاره می کنند که امروز زمان مناسب برای رسیدن به هدف مقدس نابودی اسرائیل است. سال ۲۰۲۰، آیت الله علی خامنه ای، رهبر معظم ایران اسرائیل را «غده سرطانی» خواند که قطعاً ریشه کن نابود خواهد شد. حسین سلامی، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، اواخر سال گذشته بعد از حمله اسرائیل به دمشق که باعث کشته شدن یک ژنرال ارشد ایرانی شد، وعده داد که اسرائیل را «از عرصه موجودیت» حذف کند. جمهوری اسلامی بارها محتاط بودن خود را نشان داده و ثابت کرده است که ایندولوپیک بودن به معنای غیرمنطقی و انتحاری بودن نیست. ایران به دنبال یک مواجهه تاریخی، چه هسته ای و چه متعارف نیست، بلکه به نظر می رسد دنبال یک جنگ فرسایشی بلندمدت با اسرائیل است. جنگ غزه استراتژی ایران را در محاصره اسرائیل با شکیبای از نیروهای نیابتی، شامل حزب الله در لبنان، حماس در غزه، جهاد اسلامی در کرانه باختری، حوثی ها در یمن و شبه نظامیان شیعه در عراق و سوریه به تصویر کشید. هدف اصلی تضعیف و استهلاک اسرائیل، بدون نیاز به مواجهه مستقیم است. تصمیم اخیر ایران برای افزایش فشار به اسرائیل از طریق گروه های نیابتی اش، نتیجه ظرفیت غافل گیرکننده حماس برای منزوی کردن اسرائیل و نمایان کردن ضعف هایش بود. به طور خاص ایران نمی توانست نادیده بگیرد که حمله ۷ اکتبر حماس باعث بایگانی شدن پرونده پیوستن عربستان سعودی به توافق های ابراهیم و عادی سازی روابط ریاض با اسرائیل شد. حمله جنتانکارانه و جنگ پس از آن باعث شد تا چشم انداز جو بایدن، رئیس جمهور آمریکا برای ایجاد یک ائتلاف سنی عربی با اسرائیل که ایران آن را یک تهدید موجودیتی تصور می کرد، به محاق برود. علاوه بر این بر اساس برآورد مؤسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل، ایران به تازگی «پیشرفت نگران کننده و بی سابقه ای به سمت یک برنامه نظامی هسته ای» به دست آورده است. معنایش این نیست که ایران نخستین بمب هسته ای اش را روی تل آویو می اندازد، بلکه ایران زیر چتر اتمی به تلاش هایش برای تضعیف اسرائیل از طریق ابزارهای متعارف ادامه خواهد داد تا زمان سقوط اسرائیل فرا برسد. با توجه به ظرفیت های «ضربه ثانویه» اسرائیل، ایران می داند که مواجهه اتمی با اسرائیل به معنای نابودی خودش خواهد بود. حزب الله فقط به این دلیل به جنگ با اسرائیل پیوسته است که حیثیتش را در مقابل فلسطینیان حفظ کند و خیلی خوشحال می شود اگر نتایج با آتش بس موافقت کند و این گروه شیعه را از جنگ معاف کند. با این مقدمه، کلیدی ترین عامل پیشرفت برنامه جنگ فرسایشی ایران، خود دولت اسرائیل است. هدف غیرعقلانه نتانیاهو برای رسیدن به «پیروزی قاطع» در غزه، در واقع به نفع برنامه ایران برای کشیدن پای اسرائیل به منازعه های بدون پایان همزمان با برنامه ریزی بلندمدت برای نابودی کشور یهودی است. دولت نتانیاهو با طولانی تر کردن غیرضروری جنگ و عدم پذیرش نقش تشکیلات خودگردان در اداره غزه، اسرائیل را منزوی کرده است، روابطش را با آمریکا تضعیف کرده است و بازدارندگی استراتژیک خودش را از بین برده است. معلوم شده است که تنها نتانیاهو و متحدان مذهبی فاشیستی او هستند که همچنان قاطعانه بر مدخله در جنگ آخال زمانی در غزه و لبنان مُصر هستند. در حالی که شمال اسرائیل از طولانی ترین دوران بارش راکت های حزب الله می سوزد و جمعیتش تخلیه شده اند، اوریت استروک، وزیر شهرک ها و عملیات های ملی از حزب صهیونیست مذهبی می گوید «زمان معجزه ها» برای شهرک های کرانه باختری فرا رسیده است. اشاره استروک به باورش به اراده خدا برای نابودی دشمنان اسرائیل و تصرف زمین های آنان است. این توهمات شبه مذهبی با همکاری کامل نتانیاهو بیان می شوند. اینها بیش از آنچه ایران خودش توانایی دارد به پروژه نابودی پروژه ملی یهود کمک می کنند.

منبع: ProjectSyndicate